

Reflektion från följeforskaren utifrån samtal 5: Nya perspektiv på samverkan och strukturutveckling

Annika Wik har sedan 2016 följt projektet Smart Kreativ Stad som deltagande följeforskare. Här är hennes sammanställning av det femte rundabordssamtalen som ägde rum på Färgfabriken den 10 september 2020.

Min första reflektion gäller inte bara samtalet på Färgfabriken, utan projektet Smart Kreativ Stad som helhet: att responsen är så odelat positiv. Sådant som friktion och skepticism, som vanligtvis uppstår i vissa faser eller delar av ett projekt, har faktiskt inte gjort sig gällande i någon omfattning alls. Tvärtom så är engagemang och visat intresse väldigt stort från alla olika håll och aktörer. Det tycks råda konsensus om att en större kulturnärvaro med filmiska uttryck i våra gemensamma rum är önskvärd, och att det kan öka attraktiviteten och aktiviteten i staden.

Jag tycker mig höra att denna önskan kan urskiljas från dubbla positioner; både i yrkesrollen, om den så är arkitekt, tjänsteman, politiker, kreatör, företagare, aktör i fastighetsbranschen, i byggsektorn, på lärosäte, men också som privatperson, som invånare i staden. Viljan finns och bekräftar projektet Smart Kreativ Stads strävan efter effektmål om filmen och den rörliga bilden som innovativ praktik i syfte att skapa en mer attraktiv stad för invånare, kreatörer och besökare. Analysen som låg till grund för projektet visade att det saknades ytor för samverkan mellan branscher, så matchmaking har funnits på agendan under hela projektet. Samtalet på Färgfabriken var det sista av fem utifrån olika perspektiv som främjar filmen och den rörliga bildens roll i staden, och det handlade om just detta, om vikten av att arbeta gränsöverskridande och tillsammans, om att skapa goda förutsättningar för samverkan och strukturutveckling. Ett viktigt mål med dagen var att visa på, inte bara berätta, att ingen enskild aktör äger frågan om filmen och den rörliga bildens roll för stadsaktivering.

Samtalen bjöd på många olika perspektiv och både långsiktiga visioner och konkreta förslag på åtgärder av mer direkt karaktär. Två och en halv timme hade avsatts för rundabordssamtal där deltagarna bytte bord och tema varje halv timme. Mycket hann diskuteras runt de fem borden och något av det som lyftes var följande:

Det kreativa kretsloppet

I samtalen om att sätta Stockholm på kartan hördes en bred enighet om att det är ett egenvärde i sig att vara en kreativ stad. En stad som skapar utrymme för kreativitet ger en mer kreativ befolkning, vilket i sin tur leder till mer kreativitet. Det blir som ett slags kretslopp. Denna logik är också något som bekräftades genom Montreals borgmästare, Sterling Downey (på länk), resonemang om hur politiker och stadsfullmäktige tänkt och agerat i Montreal för att få till strukturer som bygger på mer kulturnärvaro. I jämförelse kan Stockholm ses som en än så länge ganska försiktig stad, med en tradition av att inte vara speciellt tillåtande i det offentliga rummet. Flera deltagare lyfte satsningar i andra städer runt om i landet, och delade med sig av hur de arbetar. Den film som inledde Downeys presentation, finns att se på:

<https://vimeo.com/423585861>

Matchning mellan kultur och fastighetsbolag

Ett återkommande tema handlade om matchning mellan kultur och fastighetsbolag och hur det skulle kunna leda till en mer levande stad för boende och besökare, hur kulturen kan fungera som en främjare för livet mellan husen. Ett av dessa spår handlade om den märkbara förändringen i och med den så kallade butiksdöden. Om att våra nya konsumtionsmönster (och påskyndad påverkan av pågående pandemi) leder till tomma butikslokaler. Till och med lokaler i A-lägen står vakanta, och att passa på att fylla dessa ytor med kultur syntes självklart i sammanhanget. Samtalen vittnade om att fastighetsägare börjar se förtjänster med detta men att mycket finns att vinna på att ytterligare finna metoder och konkreta exempel för att bevisa faktiska värden för fastighetsägare, vad kulturen kan bidra med.

Filmens plats i stadsbyggnadsprocesser på de tillfälliga ytorna

Ett annat spår som handlade om kulturen och filmens plats i staden kopplades till stadsbyggnadsprocesser och de tillfälliga ytorna i staden, de som uppstår när man bygger eller ska bygga. Kan inte de användas mer? Kan man inte visa filmer på planken kring byggplatser? Det funderades på om filmmediet skulle kunna användas för att öka förståelsen för hur ombyggnaden kommer att förändra ett område. Kanske det till och med skulle kunna minska överklagandeprocesserna, i alla fall bidra till ett slags medborgarförståelse, inblickar i vad som pågår framåt? Men diskussionen tog också omvänd riktning, att ett annat sätt att skapa inblickar och förståelse skulle kunna vara att använda filmmediet för att visa det gamla, som ett slags arkiv över det vi delar i form av stadens historia.

Platssamverkan

Ur diskussioner om stadsplanering följde tankar om vem som får bestämma, och sedan om platssamverkan. När dessa fungerar finns plats för samverkan över myndighetsgränser (polis, socialtjänst, skola, boende, näringsliv) med gemensam strävan att åstadkomma bättre miljö för människor på en plats. Här lyftes frågan om kulturaktörers bidrag, även från filmens område, till dessa processer.

Hinder

Det faktum att filmen upplevs ha låga trösklar löpte som en röd tråd genom samtalen, att den inte ännu i någon större omfattning tagit plats i stadsrummet likaså. De hinder som togs upp för att vi ska få se en större närvaro av filmen och den rörliga bilden som kulturellt uttryck i staden handlade framför allt om: brist på pengar, stödstrukturer, att regelverk upplevs som krångliga, tillståndsförfaranden likaså, liksom bristande kontaktytor.

Möjliggörare och expertis på området

Staden behöver möjliggörare och expertis på området utöver kulturlots och filmkommissionär – det efterfrågades komplement till de som redan finns för att främja filmens roll i offentligheter.

Matchmaking site och andra sätt att skapa kontakter för både kreatörer och fastighetsägare

Det kom förslag om nya stödstrukturer, förenklade regelverk, rutiner som förenklar och förtydligar. En bra matchmaking site som förenklar kontakter för både kreatörer och fastighetsägare vore önskvärd. Där skulle man till exempel kunna lägga upp information om lediga lokaler, hur länge de är lediga samt kostna. Där skulle också gärna finnas en exempelsamling för inspiration, liksom exempel på hur kontrakt kan utformas för att förenkla för arrangörer med kortare erfarenhet.

Filmhus – inne och ute

Det kom också förslag på att vissa platser skulle kunna förses med fasta tillstånd; platser där tillståndet redan finns, platser i staden där det finns ett tillstånd att visa film. Ett sådant förslag skulle kunna var det som ur kultur-geografisperspektiv räknas som det ena av två centrum i Stockholm – Hötorget ner mot T-centralen (Stureplan räknas som det andra). På Hötorget Sergel finns redan ett filmhus, en nod dit människor från hela staden kommer. Varför inte visa film på fasaden här – eller varför inte på alla biografers fasader? Diskussioner som dessa understryker film som mötesplats i staden..

Behovet och viljan att få arbeta mer långsiktigt

Ytterligare ett hinder som kom upp var projekttrötthet, att det är svårt och uttröttande att arbeta kortsiktigt på grund av finansieringsformerna. Projektstrukturen lyftes som ett problem ur flera olika aspekter. När frågan om hur vi kan aktivera existerande byggnader under kort tid diskuterades, så kom många förslag som de ovan, att upplåtande av tillfälliga lokaler och att fastighetsägare och kreatörer samarbetar kring detta kan göra stor skillnad. Men efterhand ledde diskussionen också till behovet och viljan att få arbeta mer långsiktigt – att få aktivera existerande byggnader över lång tid. Med andra ord, ett uttryck för att komma bortom projektformen. Stor skillnad skulle också kunna åstadkommas genom att fastighetsägare räknar in i sin budget att det får lov att kosta, till exempel lägre hyra till kulturaktörer.

Förskjuta positionerna framåt

Slutligen så handlade samtalen också om de många olika uttryck som filmen och den rörliga bilden skulle kunna erbjuda som bara väntar på att få ta form. Som uttryck har filmen kommit att förknippas med ett visst format, en viss utsträckning i tid. Genom satsningar inom många olika verksamheter visade samtalen att filmen har potential att genom sin berättarform besjåla staden, genom sin materialitet av ljus och ljud skapa ökad trygghet och genom sin lekfullhet kunna nå både brett och djupt bland invånare och besökare. Det rädde stor samstämmighet om filmen och den rörliga bildens värde och potential för en roligare och härligare stad.

För att kunna förskjuta positionerna framåt på detta område krävs, som vi hörde i diskussionerna under dagen, upparbetade kontaktytor, samverkan och nytänkande kring rådande strukturer och hur dessa kan utvecklas för att svara mot samtida behov och önskningsar.

Annika Wik

Deltagande följeforskare, Smart Kreativ Stad

